



Pohled na skálu se znakem od kostela v Březové. Foto Jiří Milota.

Utajený znak na skále u Březové

Jiří Milota, Karlovy Vary



V červnu roku 2022 probíhala sanace nebezpečného skalnatého svahu nad Mariánskolázeňskou silnicí směrem k vodní nádrži Březová, v údolí Teplé naproti obci Březová. Obec Březová (německy Pirkenhammer) se nachází 4 km jižně od Karlových Varů a spadá do chráněné krajinné oblasti Slavkovský les.

Karlovarský hydrogeolog Tomáš Vylita při dozoru nad sanačními pracemi objevil na jedné ze skalek nad silnicí vytesaný znak s textem a upozornil mě na něj. Ještě tentýž měsíc jsem místo navštívil také a obrazec si prohlédl a vyfotil.

Zkoušel jsem rozluštit nápis a odleva dole jsem přečetl – „DIE NATUR TURISTEN VEREIN“. Při vyhledávání na internetu jsem nejprve narazil na informaci, že u města Odry v okrese Nový Jičín v Moravskoslezském kraji členové oderské skupiny Klubu českých turistů v roce 2015 obnovili znak turistického spolku „Touristenverein Die Naturfreunde“. Znak je na skalním výchozu nad bývalým hledištěm dnes již nevyužívaného výletního areálu Skalní sklepy, kde se ještě v 80. letech 20. století pořádaly

venkovní taneční zábavy a různé společenské akce. Dále je uvedeno, že znak znázorňuje dvě podané ruce společně svírající alpskou protěž (jedná se však o pěnišník neboli rododendron, německy Alpenrose) a pozadí tvoří vysoké štíty hor. Ve znaku je rovněž uvedeno vročení 1924.

Po podrobnějším pátrání na internetu jsem našel informace o samotném spolku Turistické sdružení přátel přírody – Touristenverein Die Naturfreunde. Založen byl učitelem Georgem Schmiedlem ve Vídni v září 1895. Nápad se zrodil při pěší turistice stejně smýšlejících lidí na horu Anninger u Vídeňského lesa. V roce 1905 byla založena mezinárodní organizace tohoto spolku. V roce 1933 měl spolek kolem 200 000 členů ve 22 zemích. Během nacistického režimu byla organizace v Německu zakázána a její členové byli pronásledováni a domy přátel přírody zabavovány. Dnes mají Přátelé přírody více jak 500 000 členů ve 48 zemích, včetně téměř 100 000 v Německu, pod zastřešující organizací Naturfreunde Internationale (NFI).

Již brzy po založení tohoto spolku vznikaly v Čechách, na Moravě i ve Slezsku pobočky (Ortsgruppe), které byly správně začleněny do žup (Gau), například Gau Nordböhmen, Gau Westböhmen, Gau Nordwestböhmen, Gau Mähren und Schlesien, Gau Tatra. Celkem 8 v celém Československu s asi 8 800 členy v roce 1932; na konci roku 1933 dokonce s 10 000 členy. Stejně jako ostatní horské a turistické spolky i Die Naturfreunde zakládal své horské chaty a domy, s tím rozdílem, že kupříkladu Alpenverein stavěl horské chaty v Alpách, zato Die Naturfreunde je budoval většinou v okolí své Ortsgruppe – tedy v různých pohořích po celé Evropě. V Československu v Krušných horách, v Jizerských horách, v Jeseníkách a dalších. Vznik některých Ortsgruppe v regionu západních Čech: Karlsbad, Eger (1924), Asch (1924), Alt-Rohlau (1923), Falkenau an der Eger (1923), Prag, Neusattl bei Elbogen (1923), **Pirkenhammer (1925)**, Zwodau bei Falkenau (1932). Za dva roky tudíž Březová (německy Pirkenhammer) oslaví 100 let členství v tomto spolku.

První znak, pečetidlo se dvěma rukama držícíma tři červené květy, pro nový spolek nakreslil Karl Renner v bytě prvního předsedy Aloise Rohrauera v roce 1895. Dva lidé držící se za ruce mají představovat solidaritu, která charakterizuje dělnické hnutí. První motto bylo: „Ruku v ruce, přes hory a krajinu“. Znak je možné dodnes nalézt na průčelí turistických chat milovníků přírody. A ještě poznámka na okraj – s turistickými odznaky se znakem spolku se lze potkat na různých burzách v cenách od 200 Kč až do 4 000 Kč.

Ale zpět ke skále proti Březové. V dubnu 2022 jsme se s pár přáteli ke skále vydali, odstranili náletové dřeviny a zvýraznili znak obtažením jeho kraje křídou. Následně jsme se přesvědčili, že od schodů do kostela Jména Panny Marie v Březové je znak dobře viditelný, i když nečitelný.

Znovu jsem detailně zkoumal nápis ve znaku. Text by měl začínat vlevo, v horním oblouku má být TOURISTEN VEREIN a v dolním oblouku DIE NATURFREUNDE. V „našem“ znaku se ale autorovi mezi NATUR a TURISTEN slůvko FREUNDE nemohlo vejít, takže tam asi



Znak na skále u Březové. Foto Jiří Milota.

je mezeira nebo nějaká zkratka. Chybí i „O“ v TOURISTEN, možná autor nebyl silný ve spisovné němčině. Vypadá to i tak, že původní text mohl být nějak přepisován. Celkově nápis působí tak, že ho někdo vytvořil spíše podle své fantazie než podle oficiálního vzoru. Ale určitě byl znak původně proveden v barvách.

A jak místo navštívit? Dostat se ke skále je možné pouze přes skalnatý a velmi svažité terén – tedy pouze pro zkušené turisty a se zvýšenou opatrností. Pro ty, kteří nebudou putovat až přímo ke skále, je nejlepší prohlédnout si místo s reliéfem dalekohledem od vchodu do kostela Jména Panny Marie v Březové. Kámen spatříte přibližně proti kostelu severozápadním směrem. Po našich úpravách je zatím dobře rozpoznatelný. Za pár let, až oprší křídové zvýraznění a znovu se uchytí náletové dřeviny, se reliéf nejspíš opět skryje a splyne s okolní přírodou. Důvod a doba jeho vzniku i jeho autorství se tak možná znovu obestřou tajemstvím. ■

Logo spolku Touristen Verein.

